

Byla C-245/20**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2020 m. gegužės 29 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Rechtbank Midden-Nederland (Nyderlandai)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2020 m. gegužės 29 d.

Pareiškėjai:

X

Z

Atsakovė:

Autoriteit Persoonsgegevens

Pagrindinės bylos dalykas

Pagrindinė byla yra susijusi su klausimu, ar *Autoriteit Persoonsgegevens* (Nyderlandų duomenų apsaugos institucija), Nyderlandų priežiūros institucija, kaip tai suprantama pagal Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (toliau – BDAR) 51 straipsnį, yra įgaliota priimti sprendimą dėl *Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State* (ABRvS) (Valstybės Tarybos Administracinių ginčų skyriaus, toliau – ABRvS) leidimo žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais suderinamumo su BDAR.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Kad būtų galima išspręsti pagrindinę bylą, reikia išsiaiškinti, ar leidimo žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais suteikimas yra teisminė ABRvS funkcija. Juk *Autoriteit Persoonsgegevens* nėra įgaliota kontroliuoti teisminių institucijų vykdančių jų teismines funkcijas atliekamo duomenų tvarkymo.

Todėl kyla klausimas, kaip pagal BDAR 55 straipsnio 3 dalį turi būti suprantama „teisminių funkcijų“ sąvoka.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar BDAR 55 straipsnio 3 dalį reikia aiškinti taip, kad iš frazės „duomenų tvarkymo operacijų, kurias atlieka teismai, vykdydami savo teismines funkcijas“ galima suprasti, kad teisminės institucijos leidžia susipažinti su procesiniais dokumentais, kuriuose yra asmens duomenų, ir toks susipažinimas, kaip nurodyta sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, užtikrinamas žurnalistui pateikiant šių procesinių dokumentų kopijas?

1a. Ar atsakymui į šį klausimą turi reikšmės tai, ar dėl nacionalinės priežiūros institucijos vykdomos tokio pobūdžio duomenų tvarkymo priežiūros teismas negali priimti nepriklausomų sprendimų tam tikrose bylose?

1b. Ar atsakymui į šį klausimą turi reikšmės tai, kad, kaip teigia teisminė institucija, duomenų tvarkymo pobūdis ir tikslas yra informuoti žurnalistą ir sudaryti jam sąlygas vykstant teismo procesui parengti geresnius pranešimus apie viešą teismo posėdį, taip padedant įgyvendinti teismo proceso viešumo ir skaidrumo principą?

1c. Ar atsakymui į šį klausimą turi reikšmės tai, ar duomenys tvarkomi remiantis aiškiu nacionaliniu teisiniu pagrindu?

Nurodytos Sąjungos teisės aktų nuostatos

2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinanti Tarybos direktyvą 90/313/EEB (OL L 41, 2003, p. 26): 2 straipsnio 2 punktą

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016, p. 1, klaidų ištaisymas OL L 127, 2018, p. 2): 20 konstatuojamoji dalis, taip pat 4, 5, 6, 9, 13, 14, 12, 15, 32, 33, 34 ir 55 straipsniai

2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/680 dėl fizinių asmenų apsaugos kompetentingoms institucijoms tvarkant asmens duomenis nusikalstamų veikų prevencijos, tyrimo, atskleidimo ar baudžiamojo persekiojimo už jas arba bausmių vykdymo tikslais ir dėl laisvo tokių duomenų

judėjimo, ir kuriuo panaikinamas Tarybos pamatinis sprendimas 2008/977/TVR (OL L 119, 2016, p. 89): 80 konstatuojamoji dalis

Nurodytos nacionalinės teisės aktų nuostatos

Algemene wet bestuursrecht (Awb) (Bendrasis administravimo įstatymas, toliau – *Awb*): 6:5, 7:1a, 8:62, 8:78 ir 8:79 straipsniai

Bylos aplinkybių ir pagrindinės bylos santrauka

- 1 2018 m. spalio 30 d. *ABRvS* buvo svarstomas Z (toliau – antrasis pareiškėjas) apeliacinis skundas administraciniame ginče su Utrechto meru. X (toliau – pirmasis pareiškėjas) šiame ginče, taip pat kaip ir nagrinėjamoje byloje, dalyvavo kaip antrojo pareiškėjo įgaliotasis atstovas. Pasibaigus posėdžiui, antrąjį pareiškėją, šalia esant ir pirmajam pareiškėjui, užkalbino žurnalistu prisistatęs asmuo. Per šį pokalbį pirmasis pareiškėjas išsiaiškino, kad šis asmuo turi bylos medžiagos dokumentų. Paklaustas jis paaiškino, kad dokumentai jam buvo pateikti, kadangi jis turi teisę susipažinti su bylos medžiaga, ir tokią teisę, anot jo, žurnalistams užtikrina *ABRvS*.
- 2 Tą pačią dieną pirmasis pareiškėjas raštu kreipėsi į *ABRvS* pirmininką, klausdamas, ar tiesa, kad leidžiama susipažinti su bylos medžiaga ir, jei taip, ar kopijos paruoštos su *ABRvS* darbuotojų žinia ir sutikimu.
- 3 2018 m. lapkričio 21 d. rašte *ABRvS* pirmininkas pirmajam pareiškėjui atsakė taip:
 „Ryšių skyrius spaudai teikia informaciją apie posėdžius. Tai jis daro interneto svetainėje skelbdamas spaudai skirtą kalendorių ir kiekvieną posėdžio dieną laiku į pastatą atvykusiems apie posėdžius informuojantiems žurnalistams leisdamas susipažinti su informacija, susijusia su posėdžiu. Šią su posėdžiu susijusią informaciją sudaro ieškinio arba apeliacinio skundo ir atsiliepimo į ieškinį arba apeliacinį skundą kopija ir, jei nagrinėjama apeliacija, *Rechtbank* (apylinkės teismo) sprendimo kopija. <...> Dokumentuose, su kuriais galima susipažinti, pateikiama informacija, kurią žurnalistai sužino ir kartu stebėdami posėdį. Su šiomis kopijomis galima susipažinti tik posėdžio dieną. <...> Ši informacija spaudai nėra iš anksto siunčiama, ja taip pat nėra su spauda dalijamasi; posėdžio dieną su dokumentais galima susipažinti popierine forma ir iš pastato jų išnešti ir parsinešti namo negalima. <...> Pasibaigus posėdžio dienai Ryšių skyriaus darbuotojai kopijas sunaikina.“
- 4 Tada pareiškėjai kreipėsi į atsakovę, *Autoriteit Persoonsgegevens*, kad ši imtųsi veiksmų kaip priežiūrą vykdanči institucija.
- 5 Atsakovė pareiškėjams nurodė, kad ji, kaip priežiūros institucija, neturi teisės imtis veiksmų prieš *ABRvS*, ir prašymus persiuntė *AVG-Commissie bestuursrechtelijke colleges* (Administracinių teismų BDAR komisijai, toliau –

AVG-Commissie). Šią *AVG-Commissie* įsteigė *ABRvS* pirmininkas ir atitinkami *Centrale Raad van Beroep* (Socialinės apsaugos ir valstybės tarnautojų bylų apeliacinis teismas) ir *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Apeliacinis administracinis ekonominių bylų teismas) vadovai, kad šiuos sprendimus priimančius teismus ji konsultuotų su BDAR saugomomis teisėmis į privatumą susijusiais klausimais ir spręstų, ar tvarkant skundų pateikėjų asmens duomenis nebuvo pažeistos BDAR nuostatos. *AVG-Commissie* prašymus imtis veiksmų kaip priežiūros institucijai perdavė *ABRvS* pirmininkui, kuris juos įvertino kaip skundą dėl jo 2018 m. lapkričio 21 d. rašto.

- 6 Dėl *AVG-Commissie* pozicijos *ABRvS* pirmininkas sugriežtino susipažinimo su dokumentais gaires. Dabar *ABRvS* interneto svetainėje, be kita ko, skelbiama tokia informacija:

„*Raad van State* Ryšių skyrius su posėdžio informacijos turiniu žurnalistams leidžia susipažinti tik posėdžio dieną. Šią su posėdžiu susijusią informaciją sudaro ieškinio arba apeliacinio skundo ir atsiliepimo į ieškinį arba apeliacinį skundą kopija ir, jei nagrinėjama apeliacija, *Rechtbank* (apylinkės teismo) sprendimo kopija. Šiuose dokumentuose dažnai pateikiama informacija, kurią žurnalistai sužino ir dalyvaudami teismo posėdyje. Ši informacija iš anksto arba vėliau nėra siunčiama spaudai, ja su spauda taip pat nėra dalijamasi. Su informacija gali susipažinti tik žurnalistai, kurie teismo posėdžio dieną patys yra *Raad van State* pastate. Dokumentų negalima išsinešti iš *Raad van State* pastato. Taip pat žurnalistai negali jų koku nors būdu nusikopijuoti asmeniniam naudojimui. Pasibaigus teismo posėdžio dienai Ryšių skyrius su teismo posėdžiu susijusią informaciją sunaikina.“

- 7 Vadovaujantis *ABRvS* žurnalistų susipažinimo su dokumentais gairėmis, su proceso šalių ir galimų jų įgaliotųjų atstovų asmens duomenimis gali susipažinti tretieji asmenys, kurie nėra proceso šalys. Pagal *Awb* 6:5 straipsnį ieškinyje arba apeliaciniame skunde turi būti nurodyti pareiškėjo arba apelianto vardas, pavardė ir adresas. Įgaliotojo atstovo raštuose taip pat paprastai būna įvairių asmens duomenų, pagal kuriuos galima nustatyti asmens tapatybę. Be to, galima daryti prielaidą, kad bylos medžiagoje yra daugiau ar mažiau (specialių) pareiškėjo ir (arba) kitų asmenų asmens duomenų, pavyzdžiui, joje gali būti informacijos apie teistumą, informacijos apie įmones arba medicininės informacijos.
- 8 Nagrinėjamu atveju pateikus antrojo pareiškėjo byloje esančius procesinius dokumentus buvo tvarkomi pareiškėjų asmens duomenys – be kita ko, antrojo pareiškėjo vardas, pavardė ir adresas ir pirmojo pareiškėjo „socialinio draudimo numeris“.
- 9 *Rechtbank* manymu, akivaizdu, kad pareiškėjai nesutiko pateikti procesinių dokumentų, kad žurnalistai turėti procesiniai dokumentai nebuvo nuasmeninti ir kad juose buvo informacijos apie antrojo pareiškėjo bylą ir, be kita ko, įvairių asmens duomenų.

- 10 Remiantis *AVG-Commissie* nuomone, 2018 m. spalio 30 d. incidento metu žodžiai „susipažinti su dokumentais“ reiškė, kad žurnalistai paprašę gavo dokumentų kopijas, kurias išeidami iš *Raad van State* pastato turėjo gražinti.
- 11 Dėl šio sprendimo 5 punkte nurodytų *Autoriteit Persoonsgegevens* sprendimų pareiškėjai pareiškė prieštaravimą. *Autoriteit Persoonsgegevens* pirmojo pareiškėjo prieštaravimą atmetė kaip nepagrįstą, o antrojo pareiškėjo prieštaravimą pagal *Awb 7:1* straipsnį kaip tiesioginį skundą persiuntė *Rechtbank Midden-Nederland* (Vidurio Nyderlandų apylinkės teismui). Pirmasis pareiškėjas sprendimą dėl savo prieštaravimo apskundė *Rechtbank Midden-Nederland*.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 12 Savo prašymus imtis veiksmų kaip priežiūros institucijai pareiškėjai grindžia tuo, kad leisdamas žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais *ABRvS* pažeidžia daug BDAR nuostatų (5, 6, 9, 12, 13, 14, 15, 32, 33 ir 34 straipsnių). Jie mano, kad atsakovė, kaip nacionalinė priežiūros institucija, yra atsakinga už duomenų tvarkymo kontrolę ir turi įgaliojimus imtis teisinių veiksmų prieš *ABRvS*.
- 13 Atsakovė tvirtina, kad pagal BDAR 55 straipsnio 3 dalį ji neturi teisės prižiūrėti, kaip asmens duomenis tvarko teisminės institucijos. Atsižvelgiant į teisminių institucijų nepriklausomumą, vykdamt priežiūrą, kaip atlikdami savo teismines funkcijas pagal BDAR 20 konstatuojamąją dalį teismai tvarko asmens duomenis, siekiama padėti teismų sistemos įstaigoms. *ABRvS* susipažinimo su dokumentais gairės, kuriomis siekiama užtikrinti konkrečių bylų skaidrumą ir viešumą, atsakovės nuomone, yra sudedamoji šių teisminių funkcijų dalis.
- 14 Atsakovės nuomone, teisminių funkcijų sąvoka turi būti aiškinama plačiai. Ji atkreipia dėmesį į BDAR atsiradimo istoriją. Pirminio BDAR [COM(2012) 11 *final*] siūlymo 99 konstatuojamojoje dalyje buvo tekstas, kuriuo remiantis, anot pareiškėjų, galima daryti išvadą apie siauresnį aiškinimą: „this exemption should be strictly limited to genuine judicial activities in court cases and not apply to other activities where judges might be involved in, in accordance with national law.“ Atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad šio teksto galutinėje šios konstatuojamosios dalies redakcijoje nėra, atsakovės nuomone, galima spręsti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjas BDAR 55 straipsnio 3 dalyje numatytą išimtį aiškina plačiai.
- 15 Atsakovės nuomone, teisminių funkcijų sąvokos aiškinimas, apsiribojantis tik klausimu, ar asmens duomenų tvarkymas daro tiesioginį poveikį teismų sprendimams konkrečioje byloje, grindžiamas siaura teisine samprata. Atsakymas į klausimą, ar teismo proceso metu vykdomas duomenų tvarkymas gali būti laikomas teismine užduotimi, be kita ko, priklauso nuo tokio tvarkymo būdo ir tikslo. Atsakovės nuomone, leidimas žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais padeda užtikrinti teismų sistemos atvirumą ir skaidrumą, taip pat skatina visuomenės pasitikėjimą teismais. Todėl atvirumo principas turėtų būti

vertinamas kaip vienas iš svarbiausių demokratinės teisinės valstybės pagrindų ir laikomas glaudžiai susietu su teisminėmis funkcijomis.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 16 Leidimas susipažinti su procesiniais dokumentais ir su jais susijusių kopijų (laikinas) pateikimas yra asmens duomenų tvarkymas, kaip tai suprantama pagal BDAR 4 straipsnio 2 punkto nuostatas.
- 17 *Rechtbank* pastebi, kad frazė „vykdant jų teismines funkcijas“ BDAR nėra tiksliau apibrėžta. 14 punkte išdėstytas atsakovės požiūris *Rechtbank* neįtikina. Viena vertus, tai yra atvirkštinė išvada, kurią reiktų taikyti atsargiai. Kita vertus, atsakovė nepagrindė priežasčių, dėl kurių šis tekstas galiausiai nebuvo įtrauktas į galutinę redakciją. To negalima paaiškinti ir BDAR atsiradimo istorija. Vien atsižvelgiant į tą aplinkybę, kad šio teksto vykstant teisėkūros procesui atsisakyta, šiuo metu negalima daryti išvadų.
- 18 *Rechtbank* žino, kad galutinės redakcijos Direktyvos 2016/680 80 konstatuojamojoje dalyje įtrauktas panašus tekstas. Tačiau jis nemano, kad dėl to vertinimas turėtų būti kitoks.
- 19 Teisingumo Teismo jurisprudencijoje *Rechtbank* taip pat nerado nieko, kas padėtų nuspręsti, kaip turėtų būti aiškinama teisminių funkcijų sąvoka. Tiesa, šiuo metu Teisingumo Teismas nagrinėja sąsają su šia byla turinčią bylą – tiksliau *High Court* (Airija) prašymą priimti prejudicinį sprendimą byloje *Friends of the Irish Environment* (C-470/19). Toje byloje buvo pateiktas klausimas, ar leidimo susipažinti su pasibaigusio teismo proceso bylos dokumentais kontrolė laikytina teisminių funkcijų vykdymu. Taigi, siekiant atsakyti į šį klausimą, reikia išaiškinti, kaip teisminių funkcijų sąvoka turi būti suprantama pagal 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/4/EB dėl visuomenės galimybės susipažinti su informacija apie aplinką ir panaikinančios Tarybos direktyvą 90/313/EEB 2 straipsnio 2 dalį.

Nepriklausomas teismo sprendimas

- 20 *Rechtbank* taip pat mano, kad svarbu pažymėti, jog leidimas žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais turi priklausyti ne nuo individualaus bylą nagrinėjančio teisėjo sprendimo, tai veikiau yra *Raad van State* gairių laikymosi klausimas. Šias gaires patvirtino *ABRvS* pirmininkas ir jos taikomos daugeliui *ABRvS* nagrinėjamų bylų. Kiekvienos bylos atveju atskirai nėra vertinama, su kokiais asmens duomenimis galima leisti susipažinti žurnalistams.
- 21 Kaip galima spręsti iš BDAR 20 konstatuojamosios dalies, BDAR 55 straipsnio 3 dalyje numatyta išimtimi siekiama užtikrinti teisminių institucijų nepriklausomumą vykdant jų teismines funkcijas, įskaitant ir sprendimų priėmimą. Atsakovė teisingai mano, kad ji neturi kištis į bylos esminį vertinimą, nes sprendimo teismo byloje priėmimas, be jokios abejonės, yra teisminė

funkcija. Vertinant šiuo požiūriu, galima būtų teigti, kad, jei nacionalinės priežiūros institucijos vykdoma priežiūra konkrečioje byloje neriboja teismo galimybės priimti nepriklausomą sprendimą, teisminė funkcija nėra atliekama. *Rechtbank* taip pat pažymi, kad remiantis 20 konstatuojamąja dalimi darytina išvada, jog, atsižvelgiant į žodį „įskaitant“, teisminių funkcijų sąvoka apima ne tik sprendimo priėmimą. Šiuo atveju atkreiptinas dėmesys į 2018 m. vasario 27 d. Sprendimo *Associação Sindical dos Juízes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117) 44 punktą, kuriame Teisingumo Teismas teisminių institucijų nepriklausomumo kontekste pabrėžia nepriklausomo teismo sprendimo priėmimo konkrečiose bylose svarbą.

- 22 *Rechtbank* mano, kad dėl nacionalinės priežiūros institucijos vykdomo tikrinimo, ar duomenų tvarkymo operacijos pagal *ABRvS* žurnalistų susipažinimo su dokumentais gaires suderinamas su BDAR nuostatomis, teismų galimybės priimti nepriklausomus sprendimus konkrečiose bylose nėra ribojamos. Tuomet pagal šias gaires atliekamas duomenų tvarkymas neturėtų būti laikomas teisminių funkcijų vykdymu. Taigi *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar aiškinant teisminių funkcijų sąvoką būtina įvertinti tiesioginę arba netiesioginę įtaką teismo sprendimams konkrečiose bylose, kuri yra daroma prižiūrint duomenų tvarkymą.

Tvarkymo pobūdis ir tikslas

- 23 *Rechtbank* nuomone, žiniasklaida neabejotinai atlieka svarbų vaidmenį užtikrinant teismų sistemos viešumą ir skaidrumą, taip pat ji yra vienas iš kiekvieno asmens pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą užtikrinančių veiksnių. Leisdamas žurnalistams susipažinti su procesiniais dokumentais *ABRvS* siekia, kad informuoti visuomenę apie teisme nagrinėjamus klausimus būtų paprasčiau, kartu padedant patenkinti su teismų sistemos viešumu ir skaidrumu susijusius interesus. Turint galimybę prieš posėdį susipažinti su procesiniais dokumentais, žurnalistui stebėti šį posėdį yra paprasčiau, be to, jis gali geriau apie jį informuoti žiniasklaidos priemonėse. Tačiau procesiniuose dokumentuose žurnalistas kartais gali pamatyti asmens duomenų, kurie per teismo posėdį neminimi, pavyzdžiui, įgaliotojo atstovo „socialinio draudimo numerį“, kaip šioje byloje. Taigi *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar norint atsakyti į klausimą, ar vykdomos teisminės funkcijos, svarbu atsižvelgti į *ABRvS* tikslą, kurio yra siekiama tvarkant duomenis.

Teisinio pagrindo nebuvimas

- 24 Galiausiai *Rechtbank* konstatuoja, kad nėra nacionalinio teisinio pagrindo, kuriuo remiantis žurnalistams galėtų būti leidžiama susipažinti su procesiniais dokumentais ir (laikina) pasinaudoti atitinkamomis kopijomis. *Awb* numatyta, kad posėdis vyksta viešai (8:62 straipsnio 1 dalis) ir teismo sprendimas taip pat skelbiamas viešai (8:78 straipsnis). Be to, *Awb* 8:79 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad kiti asmenys, ne bylos šalys, gali gauti sprendimo ar žodžiu paskelbto

sprendimo protokolo kopijas ar išrašus. Tačiau nei *Awb*, nei kitame teisės akte nėra įtvirtinta nuostatų, susijusių su procesinių dokumentų teikimu kitiems asmenims nei proceso šalys. *Rechtbank* neatmeta galimybės, kad tai yra reikšminga aplinkybė; jam kyla klausimas, ar duomenų tvarkymą galima kvalifikuoti kaip teismines funkcijas, jei nėra atitinkamo aiškaus teisinio pagrindo, tačiau šis kvalifikavimas grindžiamas tuo, kaip *ABRvS* supranta savo, kaip teismo, vaidmenį demokratinėje visuomenėje. Taigi *Rechtbank* prašo Teisingumo Teismo išaiškinti, ar svarbu tai, kad nėra teisinio pagrindo, kuriuo remiantis žurnalistams galėtų būti leidžiama susipažinti su procesiniais dokumentais.

DARBINIS VERTINIMAS